

Магнетизм правдивості

З-під пера відомого письменника й журналіста Василя Іваніни вийшов новий роман «Любов і смерть узурпатора», який одразу привернув увагу читачів. Варто зауважити, що попередньому роману В. Іваніни «Агонія» критики закидали деяку ідейну безбарвність та стилізову недосконалість.

Цього разу автор, відкинувши згубну всеохопність, зосереджує читача винятково на драмі, яку переживає сучасне українське село. Раніше ідеалізована «колиска України» постає перед читачем остаточно деморалізованою. Інтрига полонить уже з перших сторінок роману: місцевий «крутелик», голова колишнього колгоспу, перебравши за обопільною згодою не одну сільську жінку, тепер

має за коханку 13-літню школярку. Іринка при цьому «п'є оковиту, як коні воду». Наступний типаж роману — патологічний колгоспний крадій Павлуша, далі — дід Дерун, підлабузник, пліткар і сімейний деспот. З глибоким болем і

гіркотою говорить про сьогоднішні реалії села Федір: «З такими апетитами люди ще ніколи не цупили в хазяйстві, а зараз немов переродились, немов кінець світу настає».

Для розкриття причин сільської деградації письменник обирає внутрішній монолог головного героя, сучасного господаря українського села Опеньки Гаврила Корявого. Кредо Корявого — «це Опеньки, тут люди маленькі й тихенькі... і дурненькі» дозволяє похижацьки оббирати селян. За яскравими і переконливими деталями читач легко впізнає своїх місцевих корявих — манерою розмови, мстивим характером, поведінкою на роботі та в особистому житті. Приміром, емоційний епізод — прихід

сільського магната на церковну службу. «Люди од сторопиння прикипіли ногами до підлоги. Це або вовк у лісі здох, або йому приспичило. Роками він сюди не заходив, і раптом пригнало — на поклон до Бога». Справді, Корявому реально загрожує тюрма. Втім, він рішуче виходить з храму з думкою «я сам собі Бог».

Роман перемежовано доречними вставними новелами з життя повоеваного села. Події й персонажі змальовані з гумором і любов'ю. Читаються легко і просто, хоча без мовних оріхів, а надто русизмів, не обійшлося, на зразок: «масло у вогонь», «до цих пір», «роблять вигляд» тощо.

А головне достоїнство роману — правдивість, риса, за яку шанують

письменника і журналіста. Магнетично притягує своєю правдою сцена діалогу Корявого з корумпованим народним депутатом зі стажем, який за 30 тисяч доларів береться «відмазати» нашого героя від правосуддя. Про нове парламентське поповнення, яке прийшло після виборів, цей обранець так каже: «Самі уже воруять по повній програмі. Понялі, нада спешить, інакше не успеють. А ми после виборів власть верньом».

І все-таки вічна боротьба між добром і злом у фіналі роману має своє логічне завершення. Вона впливає з древнього закону життя, записаного Еклезіастом: хто іншому яму копає, той у неї сам впаде...

Під цим враженням читач перегорне останню сторінку нового роману Василя Іваніни «Любов і смерть узурпатора».

Максим КАРАСЬ.

Усеїн, відомий як Сеня

На музичній афіші України дедалі частіше бачимо ім'я молодого дуже талановитого музиканта. Звуть його Усеїн Бекиров. Для кримських татар — звичне ім'я. Для братів-слов'ян він відомий як Сеня, так братам простіше. Але, хоч як назви, він чудовий джазовий піаніст, композитор і аранжувальник.

По суті, єдиним учителем Усеїна був Геннадій Ассятурян — колишній диригент ереванського джаз-банду, котрий переїхав до Криму. Але ім'я Ассятуряна відоме лише вузькому колу музикантів. Та й узагалі у Криму справи із джазом, м'яко кажучи, напружені. Немає школи, а виконавців — на пальцях перелічити.

Перші джазові навички Усеїн отримав від батька — Різи Бекирова. Різа, будучи студентом Ташкентської консерваторії по класу віолончелі, вночас грав у етноджазовому ансамблі «Сато», але як джазовий піаніст. До речі, в тому ж колективі був і відомий Енвер Ізмайлов. Усеїн пішов батьковими стежками. Недавно він закінчив Київську консерваторію по класу скрипки і за п'ять років перебування у столиці встиг організувати не один етноджазовий колектив.

Ще студентом Усеїн об'їздив не один джазовий конкурс і здобув престижні нагороди. Серед них дві перші премії — конкурс ім. Р. Кобанченка (Одеса, 1999) і Всеукраїнський джазовий конкурс (Донецьк, 2003), звання кращого джазового клавішника (Донецьк, «ДоДж 2004»); звання Почесного громадянина АРК (Сімферополь, «Золотий грифон 2000»).

Стиль, у якому працює Усеїн, дістав назву фолк-джаз. У його композиціях звучать мелодії кримських татар, українців, азербайджанців, балканський фольклор. Така строката палітра здається природною, адже Крим теж етнічно різноманітний.

Надзвичайна емоційність манери гри, ширість — якості, які приваблюють людей на його концерти. Гарячий південний темперамент, вихор емоцій, неймовірний потік творчої енергії — лише деякі характерні риси його портрета.

Усеїн досить відомий музикант, він устиг завоювати авторитет у джазових колах.

Freenerationale-банд, Etnovation, Бекиров-банд, Тріо Усеїна Бекирова — все це колективи, в яких Усеїн реалізував свої здібності як композитор і аранжувальник, а також лідерські якості, ставши ініціатором і організатором цих проектів. Усе це встигла людина, яка щойно закінчила консерваторію. У добру путь!

Катерина КОСТРИЧЕНКО.

Кобзар Пушкар із Суботова

Його можна зустріти у Черкасах на мистецькому вечорі і в Одесі на Привозі, у Чигирині на ярмарку, у Києві на Подолі, у Холодному Яру на козацьких розвагах. Без диваків-самородків життя було б не таким цікавим і різноманітним.

«Не забувай, сину, якого ти роду...»

Іллінська церква-фортеця у Суботові, родова усипальниця Богдана Хмельницького. Через глибокий узвіз від неї — ворота, які ведуть до Замчища, місця гетьманової резиденції. Неподалік узвозу — розмальований червоними мальвами приземистий шинок. На призьбі сидить сивочубий кобзар і співає давню українську пісню. Це Микола Пушкар, самодіяльний музикант, великий оригінал і дотепник. «Аби мені коня і шаблюку, — приказує, — тільки вітер і степ братами моїми б звались... — І додає, зітхаючи: — Але, на біду, не у славний козацький час привела мене мати, а в убогий «кізяцький». Одна втіха — гетьманськими стежками ходив, повітрям лицарським дихав, пісні дідів-прадідів слухав...»

Коли у Миколи Пушкаря народився первісток, назвав його ім'ям діда по материній лінії, Тимофієм. А також на честь сина Богдана Хмельницького, славного козака Тимоша.

— Так ось, — розповідає Микола, — виріс мій Тиміш, і заговорила у ньому кров предків-пушкарів. Вступив він до Харківського інституту танкових військ. А там, на першому курсі, як взялися за таких, як він, жовторотих, то нашому Тимофієві непереливки стало. «Нелегко мені, — писав він додому листа, від якого заливалася слізьми його мати, а моя дружина Ольга Іванівна, — вже сорок курсантів не витримали муштри, розпрошались з інститутом. І я не знаю, що мені робити...» А я йому пишу: «Не забувай, сину, що ти з Суботова, з козацького роду пушкарів, які ще Богданові служили. Не зганьби цього роду і пам'ятай, що Хмельницький з сотника починав, а став гетьманом!»

З червоною відзнакою закінчив Тимофієв Пушкар військовий інститут. Зараз він старший лейтенант, командир роти ВМС України. Служить у Криму.

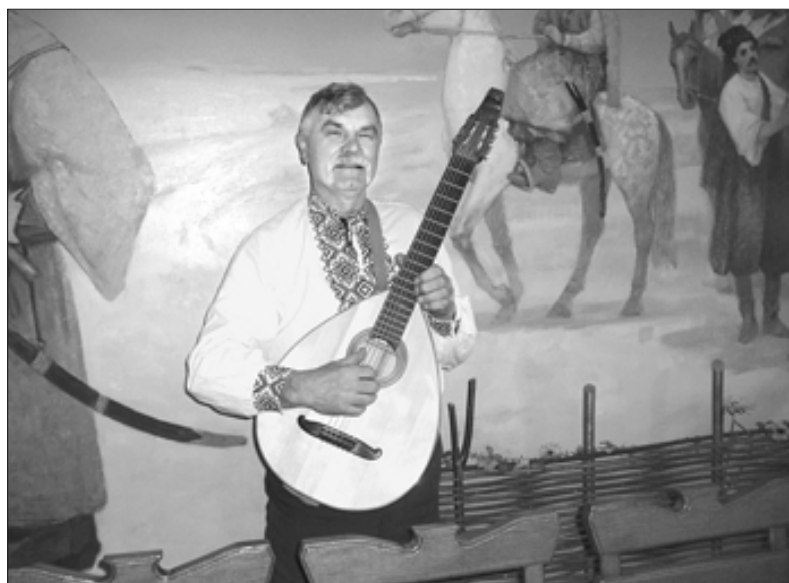
— А я як співав пісні, так і співаю, — перебирає Пушкар струни кобзи. — Такої вже вда-

чі — мандрую й з людьми гомоню, чисто як Григорій Сковорода. Ще замолоду, як у сільських будинках культури працював, найдужче любив гастролі. Хоч у сусіднє село, аби тільки на місці не сидіти. Таким був і мій дід Тимофій на прізвище Дон. Крашого за нього музики не було на все село.

У серці назавжди

— У нашому селі, Богдановому родовому гнізді, здавна було багато Донів, — каже Пушкар. — Наше це, суботівське, прізвище з давніх-давен. Тож хай не хизуються на сході, що ми, мовляв, «дони». То наших людей вивезли туди шахти будувати, ось і з'явилися на Донбасі козацькі нащадки. Так ось, — продовжував Микола, — мій дід, Тимофій Дон, був гармоністом від Бога. У 1923-му його ледве не вбили червоні за те, що не хотів іти за ними. Діда вже вели на розстріл, а він попросив червоноармійців дозволити йому востаннє заграти на гармошці. І як узяв у руки, як урізав «метелицю», а потім гопака, то чужаки забули, чого прийшли на дідове обійстя. Наказали бабі принести горілки і так позаливали очі, що не угледіли, де й подівся гармоніст зі своїм інструментом... Все життя дід Дон недолюбляв комісарів та комунарів. Як побачить, було, мене у червоному галстуку — аж затрясється: «Зніми, бісів сину, то кров людська...» Коли я йшов у гості до нього, то забавчливо ховав галстук під камінь.

— Таким був і другий мій дід, Іван Пушкар, — веде далі «суботівський Сковорода». — Коли його розкуркулили і забрали 120 вуликів-липовок, він згодом, скільки не жив, у бік колгоспу й не глянув. Одноосібником назвали й його батька. Він, як і дід, ходив з моєю матір'ю щодня за 15 кілометрів у ліс працювати, а до колгоспу не пішов і ногою. Затяте моє поріддя облягороджувала невсипущими молитвами і незмірною смиренністю баба Мартоха. Хоч була неписьменна, а про життя святих могла розповідати нескінченно. Її набожність, доброта і працелюбність втихомирювали найбуїніші голови. Баба Мартоха вимазала своїми невтормними руками більше сотні суботівських хат. Та ще як! Стіни після її роботи аж відлискували рівним та білим глянцецем! Свою хату вона щосуботи підводила та змашувала призьбу

— чепуруха була на все село. Наставляла на шлях праведний онуків. Особливо мене, шибайголови. «Ти ні про що не думай, — приказувала, — ні про вчорашнє, ні про завтрашнє. Думай лишень про Бога. А Він про тебе думати буде». Або: «Ти до найменшої дитини на «ви» звертайся, і це буде правильно...» Багато минуло літ, як баба Мартоха відійшла у царство небесне, а я все згадую її велику і чисту душу. Згадую народну делікатність, прості і мудрі слова, що закарбувалися у серці назавжди.

Пушкар торкається струн, порухом голови відкидає з лоба оселедця-чуприну, і над гетьманським замчищем линуть шемливі звуки кобзи. Дивлюся на його обвітрені, загрублі руки — дивуюся їх вправності. «Що літа, — помічає погляд, — накошую для свого господарства чотири машини сина, дою корови, пораюся. Пізнього вечора відводжу душу музикою, підбираю мелодії, складаю щось своє. Дружина навіть ревнує мене до кобзи».

«Поховайте коло старого млина...»

Чудовий інструмент, котрий виготовив Пушкареві його друг, Олег Шкурко, служить Миколі вірою і правдою. На кобзі він віртуозно виконує козацький марш і Гімн України, думи і балади, пісні і романси, найскладніші класичні композиції. Після того, каже, як винайшов новий стрій, обмежень для його кобзи немає. Звучить вона у руках Пушкаря немов оркестр.

Я попросила послухати його гру фахівців Черкаського державного музучилища. Прослуховування перетворилося на справжній концерт. Досвідчений викладач по класу бандури Любов Бридько із захопленням відгукнулася про майстерність самодіяльного музиканта, відзначила його самобутність і унікальність винайденого строю. «Тепер зберу грошей і поїду до столичної консерваторії, — каже Микола. — Хай моїм строем користуються інші музиканти. Щоб не нарікали: забрав Пушкар свій винахід у могилу...»

Як справжній козак-характерник, Пушкар не боїться говорити про смерть. «Як преставлюся, — з усмішкою каже, — хочу, щоб поховали мене у Суботові на горі коло старого млина. Щоб збиралися біля Пушкаревої могили хлопці-молодці і співали: «Ой, що ж то лежить за покойник. Чи то цар, чи гетьман, чи полковник...»

Та перш ніж «преставитися», суботівський музикант хоче вдосталь наспіватися і навчити бажаних грати на кобзі. «А чому б і ні? Один старий бувалий чоловік так мені й сказав: «Не ходи по корчмах, а вчи дітей!» Мудрі слова, до них треба прислухатися. І не тільки мені. А й тим начальникам, що відповідають за виховання молоді парості. Тільки з'явиться у Чигирині школа чи гурток кобзарства — вкладатиму душу в навчительство дітей».

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

На знімку: кобзар і мандрівник Микола Пушкар.

Фото автора.